ELECCIONS, ALCALDES I REGIDORS (1931-1939). L'AJUNTAMENT DE VILASSAR DE MAR DURANT LA II REPÚBLICA

Teresa Sierra i Fornells
Jordi Casanovas i Berdaguer
Equip d'Investigació del CEV

Resum: Breu aproximació al context històric i a les circumstàncies del període de la 2a República (Proclamació, nova Constitució, Estatut d'Autonomia, Fets d'Octubre del 34, cop d'estat del 18 de juliol del 36, Guerra Civil, desfeta, i instauració de la dictadura franquista). Aprofundint, d'una banda, en les eleccions i la constitució dels dos Ajuntaments republicans del 1931 i del 1934 a Vilassar de Mar i, d'una altra, en els diversos Consistoris (regidors i alcaldes). constituïts durant la Guerra Civil fins a la derrota de la República i la instauració del franquisme.

Paraules clau: II República, eleccions municipals, consistoris republicans, Unió Vilassanesa, Unió d'Esquerres, Partit Radical, Guerra Civil, Comitè Antifeixista de Salut Pública, ERC, PSUC, FAI, CNT, UGT, FET i JONS, repressió franquista.

La idea de redactar aquestes notes sobre els alcaldes i regidors del període republicà sorgí de l'acord de la Junta directiva del CEV de fer un homenatge i atorgar la insígnia d'argent de l'entitat al patrici Josep Fornas amb motiu de publicar en el nº 32 de la Revista "Singladures" un article sobre aquest referent del republicanisme i del catalanisme de la nostra vila. En aquest any que es commemora el 80è aniversari de l'inici de la Guerra Civil, el CEV pensà que seria interessant dedicar un espai durant l'Acte de presentació, a fer esment per una part, del que significà els anys de la Segona República per a Catalunya, i per l'altra fer una breu menció de l'estudi sobre els alcaldes i regidors de la nostra vila en el període republicà. L'Equip d'Investigació del CEV per complir l'encàrrec va fer una investigació en profunditat sobre el tema. Necessàriament per les característiques de l'acte la intervenció que es va fer fou curta i resumida. Ara en aquest article publiquem el resultat complet de la recerca.

PRESENTACIÓ

L'Equip d'Investigació del CEV, té en marxa una recerca històrica sobre els regidors/es de Vilassar de Mar. És una investigació quantitativa i nominativa de les persones que han exercit com a regidors en els diferents períodes històrics des de la constitució de l'Ajuntament de Vilassar de Mar, l'any 1784 fins a l'actualitat. En síntesi es tracta de saber quants van ser, en quin període històric, i quins van ser (identificar nom i cognoms). La recerca complementarà els treballs realitzats pels historiadors vilassarencs (Damià de Bas i altres) sobre el nombre i identitat dels alcaldes de la vila i dels regidors del Veïnat de mar. El treball que es presenta en aquest article centrat en el període de la Segona República 1931-1932 és, per tant, una part de l'estudi esmentat.

Els materials de referència que s'han consultat han estat els següents:

- *Actes del Ple Municipals de l Ajuntament de Sant Joan de Vilassar/Vilassar de Mar* període any 1931 a l'any 1939, dipositades al Arxiu Municipal de Vilassar de Mar
- Llibre: Ramon i Pera, F. X.: *Vilassar de Mar 1936-1939* Editorial OIKOS-TAU (estudis maresmencs/història) Vilassar de Mar 1998
- Publicació *Diario de Mataró* anys 1931 al 1934 (Arxiu Comarcal del Maresme)
- Llibre: Vilanova, M.: *Atles Electoral de Catalunya durant la Segona República, orientació del vot, participació i abstenció.* Editorial La Magrana-Fundació Jaume Bofill. Barcelona 1986. Veure: http://www.fbofill.cat/sites/default/files/ee_05.pdf (consultat el gener de 2016)
- Document digital: Becerro Solé, R.: *Les Eleccions Municipals a Catalunya de 1934* Bloc de la Biblioteca del Pavelló de la República. CRAI. Barcelona 2014 Veure: https://sites.google.com/site/municipals1934/home/index (consultat gener de 2016)

En la primera part del treball es fa una breu aproximació al context històric i a les circumstàncies que portaren a la proclamació el 14 d'abril de 1931 de la 2a República Espanyola, i els diversos esdeveniments de període republicà (nova Constitució, Estatut d'Autonomia de Catalunya, Fets d'Octubre del 34, cop d'estat del 18 de juliol de 36, Guerra Civil, desfeta de la República i instauració de la dictadura franquista). En especial els que afectaren el territori català, posant l'accent en les diverses convocatòries electorals de l'etapa de construcció de les institucions republicanes 1931-1936. Una segona part aprofundeix, d'una banda, en les eleccions i la constitució dels dos Ajuntaments republicans del 1931 i del 1934 a Vilassar de Mar i, d'una altra, en els diversos Consistoris constituïts durant la Guerra Civil fins a la derrota de la República i la instauració de l'Ajuntament franquista. El treball es clou amb un darrer apartat que fa referència als regidors i alcaldes vilassarencs del període, profunditzant aspectes sobre la identitat, filiació política i conseqüències a la postguerra de

les seves activitats polítiques.

La recerca realitzada, presentada en forma de notes, vol ser una aproximació a un període històric de la nostra vila poc estudiat, i se centra, especialment, en els alcaldes i els regidors que el protagonitzaren, tot i que, com no podia ser d'altra manera també en el context i circumstàncies de la seva actuació política.

BREU APUNT SOBRE EL PERÍODE REPUBLICÀ DE LA 2a REPÚBLICA 1931-1939

- El període republicà comença el 14 d'abril de 1931, amb la proclamació de la República[1] a Barcelona i Madrid, i finalitza l'1 d'abril de 1939 amb la victòria del govern rebel del general Franco i la instauració al territori de l'Estat, d'un nou règim: el franquisme.

- La proclamació de la Segona República Espanyola el 14 d'abril de 1931 esdevindrà com a conseqüència de la victòria a les eleccions municipals del 12 d'abril de les candidatures republicanes a la majoria de les grans ciutats. La victòria de les forces republicanes comportarà la caiguda de la Monarquia i la instauració del nou règim polític republicà. A grans trets es pot afirmar que les causes del canvi de règim foren conseqüència de la deslegitimació de la Monarquia en haver permès la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) i en el seu fracàs en el seu intent de retornar a la "normalitat constitucional" amb la "Dictablanda" del general Dámaso Berenguer (1930-1931**).**

- Per a Catalunya, la Segona República[2] fou un període clau en la seva història. Des del 1716, amb els Decrets de Nova Planta, Catalunya no tenia institucions pròpies,[3] i ara, més de 200 anys després, les recuperava, per bé que en forma parcial i sota la fórmula de l'autonomia. Francesc Macià, que havia proclamat la República Catalana dins la Federació Ibèrica, va acabar acceptant la formació d'un govern autònom, la Generalitat de Catalunya, les competències del qual foren fixades en l'Estatut d'Autonomia del 1932. Esquerra Republicana de

1 Sobre la proclamació de la 2a República veure l'Enciclopèdia Viquipèdia.https://ca.wikipedia.org/wiki/Proclamaci%C3%B3_de_la_Segona_Rep%C3%BAblica_Espanyola

2 Veure text: a l'Annex I: *Què significà la 2a República per a Catalunya*

3 La Mancomunitat de Catalunya 1914-1924 fou un organisme administratiu, tot la i seva rellevant obra modernitzadora del país, i la seva importància política de reconeixement de la personalitat catalana.

Catalunya dels presidents Macià i Companys fou sempre la força hegemònica en els períodes que va governar (1931-1933)[4] i (1936-1939). Amb la constitució del Parlament català l'any 1932 s'iniciarà una etapa de construcció de les institucions catalanes i d'una obra de govern en les diverses matèries en les quals es tenia competències (educació, sanitat, infraestructures, economia, etc.). Amb l'esclat de la Guerra Civil l'any 1936, el govern de la Generalitat i els partits i organitzacions esquerranes defensaren la República fins a la desfeta de l'any 1939. Catalunya tardaria quasi 40 anys a recuperar les llibertats polítiques i nacionals que tant havia costat d'aconseguir.

ACM. Fons Fotografia Carreras (Ajuntament de Mataró) - Proclamació República Abril 1931.

- Les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931 celebrades a Espanya, tot i ser oficialment com d'àmbit local estaven plantejades, de facto, com un plebiscit de la Monarquia d'Alfons XIII. El resultat fou quantitativament favorable a l'opció monàrquica, però amb una victòria dels candidats republicans a les grans ciutats. La gent va envair els carrers per a celebrar-ho i molts ajuntaments van

4 Durant el període 1934-1936, ERC va ser apartada del poder arran dels Fets d'octubre de 1934 que comportaren la suspensió indefinida de l'Estatut del 32 i l'empresonament del govern de la Generalitat (president Lluís Companys), la destitució de la major part dels ajuntaments catalans i la repressió contra les esquerres i els nacionalistes (3.000 presos polítics l'any 1934). Veure: http://www.memoria.cat/joves/content/els-fets-del-sis-doctubre-del-1934

proclamar, directament, la República. Els resultats van ser interpretats com una pèrdua de confiança en la Monarquia. El Rei sense suport polític i popular va renunciar i marxà d'Espanya dos dies després.

La proclamació de la Segona República als carrers de Barcelona 14 d'abril 1931.

- A Catalunya els resultats de les eleccions varen ser mot diferents de la resta de l'Estat. La victòria de les forces republicanes va ser clara. Del total de 4.568 regidors, Esquerra Republicana de Catalunya[5] (i altres republicans) obtingué el 70'4 %, la Lliga Regionalista,[6] el 22'1%, els monàrquics,[7] el 4'7%, i el PSOE-Partit Radical, el 2'4%. Veure Quadre nº1 al final de l'article. Aquests resultats, com s'ha assenyalat, van propiciar que els futurs presidents Francesc Macià i Lluís Companys d'ERC, el partit guanyador de les eleccions, proclamessin la República Catalana i formessin el seu govern.

- En el període de vigència de la 2a. República 1931-1939 els ciutadans i ciutadanes catalanes (les dones a partir de 1932) van poder participar en

5 Sobre la formació del partit Esquerra Republicana de Catalunya el 1931 veure*: La construcció d'una hegemonia política: Esquerra 1931-1933.* http://www.raco.cat/index.php/Eines/article/viewFile/233947/316032

6 Sobre La Lliga Regionalista veure: Enciclopèdia Viquipèdia: https://ca.wikipedia.org/wiki/Lliga_Regionalista

7 Sobre els monàrquics catalans veure: Enciclopèdia Viquipèdia: "Unión Monàrquica Nacional": https://ca.wikipedia.org/wiki/Uni%C3%B3n_Mon%C3%A1rquica_Nacional

Text Estatut d'Autonomia 1932.

8 consultes electorals: 4 legislatives (a les Corts Espanyoles (1931 i 1936), al Parlament català (20 de novembre de 1933); i l'elecció de compromissaris per l'elecció del President de la República); 1 referèndum (Referèndum del 22 de novembre de 1932 de ratificació del text de l'Estatut de Catalunya); i 2 eleccions municipals (eleccions de 12 d'abril de 1931, i eleccions municipals de 14 de gener 1934). Arran del 18 de juliol de 1936, inici de la Guerra Civil i fins al seu acabament el 1939, no se celebraren eleccions, allargant-se el mandat dels diputats i regidors/consellers republicans electes. Els resultats de les diferents eleccions a Vilassar de Mar s'exposen en els quadres: Nº 1, 2, 3, 4, 5, i 6 al final del treball.

NOTES SOBRE LES ELECCIONS A SANT JOAN DE VILASSAR / VILASSAR DE MAR A LA SEGONA REPÚBLICA 1931-1939

- Les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931 es convocaren a tot l'Estat d'acord amb la Llei Electoral del 8 d'agost de 1907. Llei[8] molt criticada atès que afavoria el caciquisme. Mantenia el districte petit i uninominal que facilitava el control del vot popular per les clienteles polítiques locals; no ampliava el cens, excloïa les dones, continuava mantenint l'edat electoral a partir dels 25 anys tal com es feia des del 1837; conservava el sistema majoritari, i famós l'article 29 (proclamació sense eleccions en cas candidat únic d'un districte).

- A Vilassar de Mar, per tant, únicament pogueren votar els homes de més de 25 anys. La vila electoralment estava dividida en dos districtes electorals independents. Els resultats de cada districte es comptabilitzaven pel sistema majoritari i sortien elegits els primers candidats amb més vots.

- Un mes després de proclamada la República el maig de 1931 el govern republicà modificarà aspectes de la Llei electoral de 1907: ampliació del cens

8 Vilanova, Mercè *Atles Electoral de Catalunya durant la Segona República, orientació del vot, participació i abstenció* Editorial La Magrana-Fundació Jaume Bofill Barcelona 1986. Veure: http://www.fbofill.cat/sites/default/files/ee_05.pdf (consultat el gener de 2016)

electoral (els capellans i les dones podran ser candidats/es. Les dones, però, no podran participar en la votació; el vot femení haurà d'esperar fins al 1932), delimitació de circumscripcions i mode d'escrutini, l'edat passà de 25 anys a 23 anys.

A partir d'aquest decret a Sant Joan de Vilassar (Vilassar de Mar) serà circumscripció única, i van votar els homes a partir de 23 anys.

- Un cop aprovada la Constitució Republicana de 1931, s'iniciarà l'elaboració d'una Llei de Reforma Electoral que se sancionarà el juliol de 1933. En aquesta llei que regirà la resta d'eleccions fins al 1936, s'hi reconeix el sufragi universal: dret de vot de les dones i els homes majors d'edat (23 anys). Els vilassarencs/es podran participar en total en 8 consultes electorals: 4 legislatives, 1 al Parlament Català, el referèndum de ratificació de l'Estatut, i dues eleccions municipals de 1931 i 1934. Com a la resta del país arran del 18 de juliol de 1936, durant Guerra Civil no se celebraren eleccions de cap tipus. S'allargaren els mandats dels diputats del Parlament elegits el 1933, i els dels regidors/consellers electes dels ajuntaments i la seva substitució es farà per cooptació (en el camp municipal aplicació del Decret de la Generalitat de 22-7-1936).

EL PRIMER AJUNTAMENT REPUBLICÀ DE VILASSAR DE MAR (1931-1934)

- A diferència de la ciutat de Barcelona (proclamació de la República Catalana per Macià i Companys) o de la ciutat de Mataró[9] (proclamació pel candidat republicà guanyador, Josep Abril Argemí), no disposem d'un relat de què succeí a Vilassar de Mar dels dies 12 al 14 d'abril arran del resultat de les eleccions municipals i de la proclamació de la República a les grans ciutats. Tot i que la candidatura electoral guanyadora a Vilassar fou la que donava suport al règim monàrquic fins aquell moment vigent, el més probable és que, com moltes poblacions de la comarca, les forces republicanes constituïssin un Comitè Revolucionari. Comitè que es presentarà a la Casa de la Vila i exigirà la dimissió de l'alcalde (Jeroni Marsal Mir) i dels regidors en funcions, nomenant seguidament un batlle provisional (Jaume Corbera i Granyé). No serà fins al 27 d'abril, com veurem, que s'oficialitzarà la nova situació política.

- En aquelles eleccions, com hem assenyalat, la vila era dividida en dos districtes

9 Veure *"La proclamació de la República a Mataró. Tot el que va passar del 12 al 16 d'Abril". Veure:* http://bernataranyo.blogspot.com.es/2014/04/la-proclamacio-de-la-republica-mataro.html

electorals independents, i sols votaren els vilassarencs de sexe masculí de més de 25 anys. En total el cens de votants fou de 2.337. Es presentaren: la candidatura Monàrquica (Lliga R. i grups monàrquics), la candidatura Unió Ciutadana (ERC, i aliats), i el Partit Republicà Radical (i grups afins). Sumant els dos districtes, la candidatura monàrquica fou votada pel 53,5% dels votants, la candidatura d'ERC-Unió Ciutadana, n'obtingué el 39'3%, i el Partit Radical Republicà, el 7'1%. Sols obtingueren representació els monàrquics amb 7 regidors, i Unió Ciutadana amb 4 regidors. Vegeu Quadre nº 2.

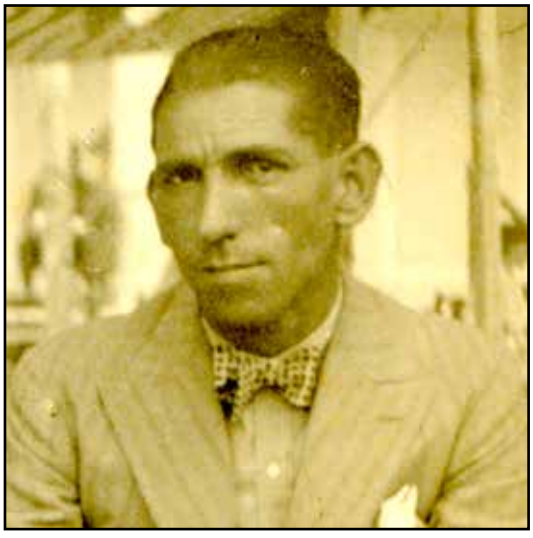
Quadre nº 2

Resultats eleccions municipals de 12 d'abril de 1931 a Vilassar de Mar. Nombre de vots (suma dels dos Districtes electorals.):

Monàrquics (Lliga R. I G. Monàrquics)	1.252	53'3%
Unió Ciutadana (ERC i altres)	919	39'3%
P. Radical (i altres)	166	7'1%
Total:	2.337	

Font: Elaboració CEV a partir de dades *Diario de Mataró* (abril de 1931).

- L'elecció d'Alcalde i dels càrrecs del consistori no es farà efectiva fins al 27 d'abril, tretze dies després de la proclamació de la República segons assenyala l'Acta municipal.[10] Fou elegit alcalde Jaume Corbera i Granyé, primer tinent d'alcalde Josep Cahué Ribas, segon tinent d'alcalde Antoni Lloveras Serra, i Joan Sust Vives, procurador síndic. Tots d'ERC-Unió Ciutadana. Amb aquest resultat la pregunta que ens fem és la següent: Per què sortiren elegits els candidats republicans quan la majoria resultant de les eleccions a VM corresponia als regidors monàrquics?. Amb seguretat els regidors electes arribaren a un pacte intern fruit del context social i polític de la resta del territori català i de l'Estat espanyol (alcalde-batlle provisional republicà,

Jaume Corbera Granyé, alcalde 1931-1934.

10 L'elecció del primer alcalde i del nou govern municipal republicà es descriu de forma detallada a l'Acta del Ple amb indicació del vots obtinguts pel diferents regidors candidats. Veure Annex I: *Resum Actes Municipals de l'Ajuntament de Vilassar Mar 1931-1939*

marxa del Rei a l'exili, efervescència i entusiasme polític ciutadà, nou govern republicà a Madrid i Barcelona, governs municipals republicans a Barcelona o Mataró, acceptació de la nova realitat per l'exèrcit i les forces d'ordre públic...). De fet la majoria monàrquica efectuà durant el Ple una declaració d'acatament de la legalitat republicana.

Josep Cahué Ribas, 1er. tinent d'alcalde 1931-1933.

- La tasca realitzada pel nou consistori en el mandat electoral 1931-1934 es pot seguir en *l'Annex I "Resum de les Actes del Ple/Consells municipals Ajuntament de Vilassar de Mar1931-1939* elaborat a partir de les Actes del Ple municipal dipositades a l'Arxiu Municipal.

EL SEGON AJUNTAMENT REPUBLICÀ 1934-1936.

- El 14 de gener de 1934 es celebraren arreu de Catalunya les segones eleccions municipals (i últimes). Per primera vegada van ser unes eleccions convocades i organitzades pel govern de la Generalitat. Es van fer en el marc de la Llei Municipal de Catalunya aprovada pel Parlament de Catalunya sorgit dels comicis del 1932. La Llei Municipal catalana ja recollia els canvis introduïts a la Constitució Republicana[11] del 1933, i de L'Estatut d'Autonomia de Catalunya[12] de 1932. Introduïa un canvi de nomenclatura, els "regidors" prenien el nom de "consellers", i "el Ple" el nom de "Consell Municipal", el sufragi universal directe (dret de vot dels homes i les dones a partir dels 23 anys), el dret d'elecció dels candidats homes i dones, el dret de vot al cap de dos anys de residència al municipi, el vot secret (sobres opacs), el districte únic per cada vila amb col·legis electorals i seccions, les llistes tancades, l'elecció de regidors amb majories i minories, el nombre de regidors segons nombre d'habitants, etc.

11 Text de *la Constitució de la Segona República*: Veure: http://www1.icsi.berkeley.edu/~chema/republica/constitucion.html

12 Text de *l'Estatut d'Autonomia de Catalunya del 1932*. Veure: http://www.gencat.cat/eapc/revistes/RCDP/Documents_interes/RCDP_41/9_Estatut_1932.pd

- A les eleccions municipals de 1934[13] a Vilassar de Mar d'acord amb la Llei municipal citada s'efectuaren amb canvis notables sobre les del 1931. La vila fou únic districte electoral, el nombre Regidors/Consellers passava a ser de 12 d'acord amb el nombre d'habitants (3.456 habitants segons cens de 1929), pogueren votar els homes i dones majors de 23 anys, es presentaren tres llistes tancades: Unió d'Esquerres (ERC i aliats), Unió Vilassanesa (Lliga C. i aliats), i Partit Radical Republicà. El Cens electoral era de 2.508 vilassarensc/es. La participació fou del 64% del Cens. Veure quadre nº 5.

Quadre: nº 5		
Resultats eleccions municipals de 14 de gener de 1934 a Vilassar de Mar. Nombre de vots		
Total Cens	2.506	
Tota votants:	1.606	(64%)
Unió d'Esquerres (ERC, i altres)	434	(27 %)
Unió Vilassanesa (Lliga C. Altres)	828	(51'5%)
P. Radical (i altres)	344	(21'4%)

Font: elaboració CEV a partir dades *Diario de Mataró* (gener de 1935).

- Els resultats donaren la victòria a la candidatura "Unió Vilassanesa" que obtingué el 51'5% dels vots. En segon lloc fou votada la candidatura Unió d'Esquerres amb el 27% dels vots, i finalment, la candidatura del Partit Radical Republicà que obtingué el 21'4% dels vots. Vegeu quadre nº 5.

Pere Ramon Guardiola, alcalde 1934-1936.

- D'acord amb el que disposava la Llei Municipal sobre nombre de regidors i majories i minories, la Unió Vilassanesa obtingué 8 Regidors (consellers), i Unió d'Esquerres n'obtingué 4 regidors (consellers). El Partit Radical no obtingué representació al Ple (Consell municipal). El nou consistori prengué possessió l'1 de febrer de 1934. En Pere Ramon Guardiola

13 Becerro Sole, Raimon *Les Eleccions Municipals a Catalunya de 1934* 98 pàg.bloc de la Biblioteca del Pavelló de la República. CRAI Barcelona 2014 Veure: https://sites.google.com/site/municipals1934/home/index (consultat gener de 2016)

d'Unió Vilassanesa (Lliga C.) serà elegit nou alcalde. L'acompanyaran en l'equip de govern Ernest Julià Sust, com alcalde segon (vice-alcalde), Jaume Abril Llibre, alcalde tercer, i Pau Ramon Llibre, com a alcalde quart, tots d'Unió Vilassanesa. Els Regidors (consellers) d'Unió d'Esquerres passaren a l'oposició. Vegeu Annex I Resum Actes Municipals.

Ernest Julià Sust, alcalde 1934-1936.

- El mandat electoral del consistori elegit es mantindrà fins al maig del 1936. Durant aquest període del 1934 al 1936, el consistori com no podia ser d'altra manera va estar condicionat pels esdeveniments polítics que es van produir a escala nacional i estatal: les eleccions legislatives de l'Estat 1933 amb triomf de les candidatures de dretes i nou govern del mateix signe, i els Fets d'Octubre de 1934[14] (amb destitució i empresonament del President Companys i del govern català, i intervenció pel govern central de les institucions de la Generalitat). Es pot seguir la trajectòria i la tasca del Consistori dels anys 1934, 1935 i 1936 en les Actes Municipals dipositades a l'Arxiu Municipal i un Resum a l'Annex I.

- El maig de 1936 l'equip municipal elegit el 1934 dimitirà condicionat pel triomf de les candidatures del Front Popular a l'Estat donarà lloc a la formació d'un govern d'esquerres i a Catalunya l'alliberament del President Lluís Companys i del govern de la Generalitat. El 14 de maig l'alcalde Pere Ramon Guardiola (Lliga C.-Unió Vilassanesa), que de fet era de baixa per motius de salut, i el seu equip de govern posaren els càrrecs a disposició del Consistori. Fou elegit Emili Carles i Serra (ERC-Unió d'Esquerres), com nou alcalde, Jaume Corbera Granyé (ERC-Unió d'Esquerres), com alcalde segon, Manuel Bartrés Ferran (ERC-Unió d'Esquerres), alcalde tercer, i Ramon Calvet Solé (ERC-Unió d'Esquerres), alcalde quart. Els regidors/consellers de dreta passaren a l'oposició, tot i que eren majoria al Consistori.

- El nou Consistori elegit tindrà poc recorregut, sols sis mesos de funcionament.

14 "Els Fets del sis d'Octubre" va ser un moviment insurreccional del govern autònom de Catalunya contra la involució conservadora del règim republicà, el 6 d'octubre de 1934, quan el president Lluís Companys proclamava l'Estat Català de la República Federal Espanyola. Aquest intent secessionista desembocà en l'empresonament dels membres del Govern de Catalunya i la suspensió de l'Estatut de Núria per part de l'Estat espanyol.Veure: El Fets d'octubre de 1934 a Enciclopèdia Viquipèdia. Web:https://ca.wikipedia.org/wiki/Fets_del_sis_d%27octubre

El 18 de juliol de 1936[15] es produirà l'intent de cop d'estat que no tindrà èxit a Catalunya, però si a altres zones de l'Estat, el que durà a l'esclat de la Guerra Civil. Aquests fets tindran conseqüències per al Consistori vilassarenc.

L'AJUNTAMENT DE VILASSAR DE MAR DESPRÉS DEL COP D'ESTAT DEL 18 JULIOL, I DURANT LA GUERRA CIVIL (1934-1939)

- Des dels esdeveniments del 18 de juliol de 1936[16] fins al 6 de setembre no hi ha constància que es celebressin plens municipals, probablement per falta de quòrum. Serà en aquesta data de setembre, ja en plena guerra, que es farà el Ple[17] amb assistència de l'alcalde Emili Carles Serra (ERC) i la resta de regidors/consellers. Fou llegit el Decret i l'Ordre Circular de la Generalitat de Catalunya de 22 de juliol de 1936, on es declaren cessants els regidors/consellers de dretes de tots els municipis del país (a Vilassar serien els vuit de la Lliga/Unió Vilassanesa). També en aquell Ple dimiteixen l'alcalde Emili Carles Serra i el seu equip de govern i la resta de regidors (consellers) d'ERC. Seran substituïts per tretze representants polítics dels partits i organitzacions amb presència a Vilassar de Mar que formaven el Front Antifeixista local[18] creat arran de l'esclat de la Guerra Civil: cinc

Casa de la Vila fins 1931-1937 (avui Gliptoteca Monjo).

15 Sobre el cop d'estat del 18 de juliol de 1936 a Catalunya, veure: Enciclopèdia Viquipèdia: https://ca.wikipedia.org/wiki/Cop_d'Estat_del_18_de_juliol
També revista Sàpiens: Del Fracàs del cop d'estat a l'esclat de la guerra civil. Veure:http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/2011/03/29/del-fracas-del-cop-d%E2%80%99estat-a-l%E2%80%99esclat-de-la-guerra-civil/

16 Un relat sobre com es va viure el 18 de juliol del 1936 a Vilassar de Mar a partir de testimonis dels vilassarencs/es es pot llegir al capítol III *"El començament"* llibre de Francesc-Xavier Ramon i Pera *"Vilassar de Mar 1936-1939"*Oikos Tau 1998

17 Veure Annex I Resum 'Actes dels Plens Municipals..."

18 Nom de l'aliança de partits i organitzacions d'esquerres de Vilassar de Mar (ERC, PSUC, CNT; UGT, U. Rabassaires, Jov. Llibertàries, FAI). No confondre l'aliança amb el comitè de milícies, denominat: Comitè Antifeixista de Salut Pública de VM. A cada població els comitès locals prengueren denominacions diferents, Comitè Local de Salut Pública a Mataró; Comitè Antifeixista Local a Granollers; etc.

regidors (consellers) d'ERC, cinc de la CNT,[19] un del PSUC,[20] i un de la FAI.[21]

Casa de la Vila 1937-1939 (can Viladomiu).

- L'alcalde elegit fou Francesc Serra i Prat (ERC), el segon alcalde Ramon Calvet i Solé (ERC), tercer alcalde Josep Guzmán i Armengol (FAI), i quart alcalde, Simó Monforte i Izquierdo (PSUC). El 1937 la Casa de la Vila deixarà la seu tradicional (l'actual Museu Monjo) i es traslladarà al c/ Sant Pau, a can Viladomiu una casa confiscada on restarà fins al final de la guerra.

- Com assenyalàvem anteriorment, durant el període de la Guerra Civil 1936-1939, no es convocaren eleccions cap tipus. En el món local a partir del decret de la Generalitat citat, l'elecció d'alcaldes i regidors (consellers) i la seva substitució fou efectuada de manera interna (cooptació) entre els militants dels partits i forces polítiques i sindicals que formaven el Front Antifeixista local.

Logotips i cartells de les forces polítiques i sindicals catalanes a la 2a República

19 La Confederació Nacional del Treball CNT era un sindicat de treballadors d'orientació anarquista. Fundat el 1910. Veure: Enciclopèdia Viquipèdia. CNT:https://ca.wikipedia.org/wiki/Confederaci%C3%B3_Nacional_del_Treball

20 *Partit Socialista Unificat de Catalunya, PSUC* creat el 23 de juliol de 1936, fruit de la unificació de quatre partits socialistes i comunistes. Veure enciclopèdia Viquipèdia PSUC:https://ca.wikipedia.org/wiki/Partit_Socialista_Unificat_de_Catalunya

21 La Federació Anarquista Ibèrica, FAI. Organització política anarquista creada el 1927. Veure Enciclopèdia Viquipèdia: FAI https://ca.wikipedia.org/wiki/Federaci%C3%B3_Anarquista_Ib%C3%A8rica

- En el període de la Guerra Civil el consistori va passar per diverses etapes. La primera de sis mesos, del 18 de juliol del 1936, fins al maig de 1937. Serà l'etapa revolucionària del Comitè Central de Milícies Antifranquistes[22] i de les seves Patrulles de Control,[23] que van tenir el poder[24] de facto a Catalunya. Fou l'etapa més fosca de la República (col·lectivitzacions de terres i empreses, escorcolls, confiscacions, persecució religiosa, assassinats...). El Consistori vilassarenc haurà de conviure en aquesta etapa amb el Comitè[25] de milícies de la vila. Amb el desenllaç dels Fets de Maig de 1937[26] a Barcelona (derrota del POUM i els anarquistes), s'entrarà amb una nova etapa, el Govern de la Generalitat recuperarà la legalitat republicana, i també els ajuntaments. A Vilassar de Mar les Actes municipals reflecteixen les conseqüències d'aquests fets. El 24 de maig del 1937 els regidors de la CNT i deixaran de col·laborar amb el Consistori. L'Ajuntament recuperarà el poder a la vila. S'elegirà un nou alcalde Joan Collet i Parés (ERC) i un equip municipal on sols hi ha regidors (consellers) d'ERC I PSUC.

Logotips i cartells de les forces polítiques i sindicals catalanes a la 2a República

22 Sobre *el Comitè Central de Milícies Antifeixistes de Catalunya* veure Enciclopèdia Viquipèdia:https://ca.wikipedia.org/wiki/Comit%C3%A8_Central_de_Mil%C3%ADcies_Antifeixistes_de_Catalunya

23 Sobre les *Patrulles de Control* veure Enciclopèdia Viquipèdia: https://ca.wikipedia.org/wiki/Patrulles_de_control

24 Pozo González, Josep Antoni *Poder legal y poder real en la Cataluña revolucionaria de 1936. El gobierno de la Generalidadante el Comité* Central de M*ilicias Antifascistas y los diversos poderes locales* Ed. Espuela de Plata. 2012. Veure: http://tinyurl.com/h8dutvl

25 Com hem assenyalat a la nota 16, el *"Comitè Antifeixista de Salut Pública de VM"* que amb elements armats de CNT-FAI actuava autònomament. Veure capítols VII i XI del llibre de Francesc X. Ramon Pera.

26 Sobre *el Fets de Maig del 1937* veure: Revista Sàpiens: http://blogs.sapiens.cat/historiadorvital/2010/06/02/els-fets-de-maig-del-37/ i Encilopèdia Viquipèdia:https://ca.wikipedia.org/wiki/Fets_de_maig_del_1937

- En la resta del període fins a la desfeta de la República[27] i el final de la Guerra Civil, el Consistori vilassarenc viurà la problemàtica derivada de la guerra. El desabastiment alimentari, el problema dels refugiats,[28] els aturats, l'aplicació de legislació de guerra, la incorporació al front de les successives lleves que afectaren també als membres del Consistori, la qual cosa provocà una rotació elevada de regidors (consellers) i alcaldes,[29] etc...

- El període d'Ajuntaments republicanses clourà, amb l'entrada de les forces de l'exèrcit franquista i la fugida cap l'exili de molts dels vilassarencs que havien exercit càrrecs polítics. El 27 de gener de 1939 (Barcelona havia caigut el 26), tropes Italo-espanyoles de la divisió *Frecce Azzurre* (*Flechas Azules*)[30] van entrar a vila procedents de Barcelona i de Vilassar de Dalt, que ocuparà, també, Mataró. Més tard s'afegirà la italiana División Littorio. Una unitat d'aquesta divisió restarà a la vila una temporada.

- Una font d'informació bàsica per conèixer en profunditat el que succeí a la vila durant els anys 1936-1939 és el llibre de Francesc-Xavier Ramon i Pera ja citat.

NOTES SOBRE LA INSTAURACIÓ DEL NOU AJUNTAMENT FRANQUISTA 1939

- L'entrada de les forces franquistes el 27 de gener del 1939 a Vilassar de Mar, comportà l'abolició de la legalitat republicana (l'Estatut d'Autonomia del 32 ja havia estat anul·lat pel govern de Burgos el 1938). Es procedirà a la instauració

27 Sobre la desfeta de la República. Veure: Sàpiens; *"La Guerra Civil a Catalunya. La Desfeta de 1939":* http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/2011/04/18/la-guerra-civil-a-catalunya-4-la-desfeta-de-1939/

28 El desembre de 1938 la vila acollia 351 refugiats, el 8'5% de la població. Veure: Serrallonga, Urquidi, Joan *Refugiats i desplaçats, dins la Catalunya en Guerra 1936-1939.* Ed. Base 2004, pàg.215.

29 Veure Annex I: Veure Annex I *Resum Actes dels Plens Municipals...*

30 La unitat de les tropes italianes que ocupà Vilassar pertanyien a la División Frecce Azzurre (Flechas Azules), una de les quatre divisions que agrupava del Corpo Truppe Volontaire CTV, força italiana de combat de 140.000 soldats, enviada per Mussolini en ajuda del govern franquista. Comandada per oficials regulars de l'exercit italià estava integrada per voluntaris d'ideologia feixista. Veure Blog: Pedra i Paper "Objectiu Catalunya. La fi de la Guerra Civil al Maresme":http://pedraipaper.blogspot.com.es/2014/01/objectiu-catalunya-la-fi-de-la-guerra.htm

del nou règim dictatorial.[31] En un Vilassar de Mar, ocupat per les forces italianes seran les autoritats militars d'ocupació (Auditoria de Guerra del Ejército de Ocupación-Ejército del Norte) que prendran el poder. Nomenaran una Comissió Gestora Provisional amb un alcalde i cinc regidors, el dia 1 de febrer de 1939. Ràpidament, com a tot el territori català que s'anava ocupant[32] se substituiran els símbols republicans (banderes republicana i catalana) pels franquistes als edificis oficials i les escoles, es dissoldran i ocuparan les seus dels partits polítics i sindicats i s'iniciaran les detencions de vilassarencs significats amb el règim republicà. Es crearà la secció local del partit únic, Falange Española Tradicionalista y de las JONS. El nou consistori entre altres mesures reinstaurà el castellà com llengua oficial, per tant a partir d'aquest moment les actes del consistori tornaran a ser escrites en castellà, i es recuperarà la denominació de la vila anterior a la República "San Juan de Vilasar" en detriment de la denominació "Vilassar de Mar".

- L'1 d'abril de 1939 finalitzarà la guerra, i vuit dies després el Comandant Militar de Mataró, d'acord amb la proposta de la "Jefatura Local de Falange Española Tradicionalista. y de las JONS" de la vila, nomenarà, en un Ple extraordinari,[33] un nou alcalde provisional que restarà en el càrrec fins al 1940. Entre altres qüestions es posà en marxa el dispositiu de depuració dels funcionaris municipals.

- Sobre els fets esdevinguts en aquesta etapa pot consultar-se el capítol *"El Final"* del llibre de Francesc-Xavier Ramon i Pera ja citat, el resum de les Actes Municipals del mateix llibre, i el Resum de les Actes Municipals de l'Annex I d'aquest article.

NOTES SOBRE ELS ALCALDES I REGIDORS DE VILASSAR DE MAR 1931-1939

En els vuit anys del període objecte d'estudi 1931-1939, l'Ajuntament de Vilassar va tenir 16 alcaldes i 58 regidors/consellers. Veure relació:

31 La ocupación de Cataluña. La dictadura de Franco. Represión y Exilio.Veure: http://cort.as/c-Aq També Enciclopèdia Viquipèdia: El Franquisme a Catalunya.Web: https://es.wikipedia.org/wiki/Franquismo_en_Catalu%C3%B1a

32 Veure capítol *"L'ocupació militar de Catalunya"* a Solé Sabaté, *Francesc "La repressió franquista a Catalunya", 1938-1953* edicions 62. Barcelona 2003.

33 Veure Annex I *Resum Actes dels Plens Municipals...*

RELACIÓ DELS REGIDORS (CONSELLERS) DE L'AJUNTAMENT DE VILASSAR DE MAR. PERÍODE REPÚBLICÀ 1931-1939				
1er.Cognom	**2n Cognom**	**Nom**	**Filiaciópolítica**	**Anys**
Marsal	Mir	Jeroni	Monàrquic	1930-1931
Corbera	Granyé	Jaume	ERC/ UnióCiut./U. d'Esq.	1931-1936
Cahué	Ribas	Josep	ERC/ Unió Ciutadana	1931-1934
Lloveras	Serra	Antoni	ERC/ Unió Ciutadana	1931-1934
Sust	Vives	Joan	ERC/ Unió Ciutadana	1931-1934
Ramon	Guardiola	Pere	Monàrc./Ind. i Ind./ UnióV.	1931-1936
Llibre	Orriols	Pau	Monàrquic/Lliga	1931-1934
Jubany	Mañà	Josep	Monàrquic	1931-1934
Casanovas	González	Jacint	Monàrquic	1931-1934
Capilla	Vives	Josep	Monàrquic	1931-1934
Cisa	Ferrés	Mateu	Monàrquic	1931-1934
Julià	Sust	Ernest	Lliga/ Unió Vilassanesa	1934-1936
Abril	Abril	Jaume	Ind./Unió Vilassanesa	1934-1936
Ramon	Llibre	Pau	Ind./Unió Vilassanesa	1934-1936
Bartrés	Ferran	Andreu	Ind./Unió Vilassanesa	1934-1936
Batllori	Martí	Joan	Lliga, i després Franquista	1934-1936 39-40
Bruguera	Masriera	Josep	Lliga/Unió Vilasanessa	1934-1936
Fontrodona	Bruguera	Francesc	Lliga/Unió Vilassanesa	1934-1936
Matamala	Comellas	Josep	Ind./Unió Vilassanesa	1934-1936
Carles	Serra	Emili	ERC/ Unió d'esquerres	1934-1936
Bartrés	Ferran	Manuel	ERC/ Unió d'Esquerres	1936-1939
Calvet	Solé	Ramon	ERC/ Unió d'Esquerres	1934-1938
Pujol	Albert	Esteve	ERC/ Unió d'Esquerres	1934-1936
Sastre	Palmer	Miquel	ERC/Unió d'Esquerres	1934-1939
Guzmán	Armengol	Josep	FAI/Front Antifeixista	1936-1936
Monforte	Izquierdo	Simó	PSUC/Front Antifeixista	1936-1937
Vila	Almera	Josep	CNT/Front Antifeixista	1936-1937
Serra	Prat	Francesc	ERC/CNT/ Front Antif.	1936-1937
Forns	Canal	Josep	CNT/Front Antifeixista	1936-1936
Ricart	Miquel	Manuel	CNT/Front Antifeixista	1936-1937
Sobreroca	Boronat	Pere	CNT/Front Antifeixista	1936-1937
Roldós	Itchart	Joan	ERC/Front Antifeixista	1936-1937

Rodríguez	Fernández	Aquilí	ERC/Front Antifeixista	1936-1939
Rigau	Bidó	Josep	ERC/Front Antifeixista	1936-1936
Sancho	Ade	Valero	FAI/CNT/Front Antif.	1936-1937
Flamerich	Reig	Joan	PSUC/Front Antifeixista	1936-1937
Noguera	Bartomeu	Francesc	ERC/Front Antifeixista	1937-1937
Pujol	Mascaró	Josep	ERC/Front Antifeixista	1937-1937
Flamerich	Reig	Isidre	PSUC/Front Antifeixista	1937-1937
Domínguez	Itxart	Josep	PSUC/Front Antifeixista	1937-1937
Orta	Pujol	Armand	PSUC/ Front Antifeixista	1937-1938
Collet	Parés	Joan	ERC/Front Antifeixista	1937-1937
Castells	Viladecans	Francesc	CNT/Front Antifeixista	1937-1939
Gall	Oliveras	Francesc	PSUC /Front Antifeixista	1937-1939
Rectoret	Matamoros	Josep	CNT/ Front Antifeixista	1937-1939
Llibre	Pons	Ramon	CNT/Front Antifeixista	1937-1939
Prim	Tuneu	Joan	ERC/Unió d'Esquerres	1938-1939
Llibre	Pons	Domènech	CNT/Front Antifeixista	1938-1939
Vehils	Armengol	Josep	PSUC/ Front Antifeixista	1938-1938
Flamerich	Reig	Jaume	PSUC/ Front Antifeixista	1937-1938
Mateu	Solé	Ramon	PSUC/ Front Antifeixista	1938-1939
Bruguera	Abril	Jaume	PSUC/ Front Antifeixista	1938-1939
Daumal	Martorell	Jaume	ERC/ Front Antifeixista	1938-1939
Bruguera	Bosch	Pau	Franquista	1939-1939
Ballester	González	Joan	Franquista	1939-?
Martí	Oliver	Joaquim	Franquista	1939-?
Mir	Farreras	Josep	Franquista	1939-?
Vila	Barbarà	Llorenç	Franquista	1939-?

Font: Elaboració Equip Investigació del CEV

- La filiació dels 58 regidors era la següent: 5 monàrquics (de partits diversos); 17 d'ERC (i aliats); 10 de la Lliga Catalana (abans Lliga Regionalista); 11 de la CNT (alguns de la CNT/FAI); 9 del PSUC; i 5 franquistes nomenats per l'Exèrcit d'Ocupació. Vegeu relació.

- Dels 16 alcaldes, 7 van actuar interinament com alcaldes accidentals o provisionals. Dels 16, 1 tenia filiació monàrquica, 2 de la Lliga Catalana, 7 d'ERC, 3 de la CNT, i 3 franquistes. Vegeu relació:

RELACIÓ DELS ALCALDES DE L'AJUNTAMENT DE VILASSAR DE MAR. PERIODE REPUBLICÀ 1931-1939					
1er.Cognom	**2n Cognom**	**Nom**	**Filiació política**	**Anys**	**Càrrec**
Marsal	Mir	Jeroni	Monàrquic	1930 a 27 -4-1931	Alcalde
Corbera	Granyé	Jaume	ERC/ Unió Ciutadana	27-4-1931 a 1-2-1934	Alcalde
Ramon	Guardiola	Pere	Ind./Unió Vilassanesa	1-2-1934 a 14-5-1936	Alcalde
Abril	Abril	Jaume	Ind./ Unió Vilassanesa	8 -4-1936 a 24-4-1936	A. accidental
Carles	Serra	Emili	ERC/ Unió d'Esquerres	14-5-1936 a 6-9-1936	Alcalde
Bartrés	Ferran	Manuel	ERC/ Unió d'Esquerres	10-7-1936-???	3er. alcalde
Serra	Prat	Francesc	ERC/ Unió d'Esquerres	6-9-1936 a 24-5-1937	Alcalde
Vila	Almera	Josep	CNT/ Front Antifeixista	24-5-1937 a ???	Delegat
Collet	Parés	Joan	ERC/ Front Antifeixista	24-5-1937 a 30-11-1937	Alcalde
Calvet	Solé	Ramon	ERC/ Front Antifeixista	30-11-1937 a 12-5-1938	Alcalde
Castells	Viladecans	Francesc	CNT/ Front Antifeixista	13-4-1938-???	2on. alcalde
Rodríguez	Fernández	Aquilí	ERC/ Front Antifeixista	12-5-1938 a 28-12-1938	Alcalde
Castells	Viladecans	Francesc	CNT/ Front Antifeixista	14-12-1938 a ???	A. accidental
Bruguera	Bosch	Pablo	Franquista	1-2-1939 a 16 -2-1939	A. provisional
Ballester	González	Juan	Franquista	1o-3-1939 a 16-3-1939	A.accidental
Batllori	Martí	Juan	Lliga C. / Franquista	8-4-1939- ? de 1940	A. provisional

Font: Elaboració Equip Investigació del CEV

- Un aspecte a remarcar del període és la gran quantitat de persones que exerciren el càrrec de regidor (conseller) i d'alcalde atès que el Consistori municipal es componia tan sols de dotze regidors. Aquesta rotació s'explica

pel fet de la Guerra Civil i les nombroses lleves i incorporacions al front, fet que comportà per a molts edils la dimissió del càrrec i la seva substitució. La incorporació a files afectà inclús dos dels alcaldes.

- L'esclat de la Guerra Civil el 1936 i la repressió a la rereguarda republicana afectà el regidor (conseller) de l'Ajuntament, Ernest Julià Sust[34] de la Lliga Catalana. Elegit el 1934, amb el càrrec d'alcalde segon, va morir assassinat el 1936 durant el fosc període dels primers mesos de la Guerra Civil en temps de vigència del Comitè de Milícies Antifeixistes. Durant aquest període vuit vilassarencs[35] més, sense relació amb la política municipal, patiren igualment la mateixa sort que el regidor citat. Vegeu Francesc-Xavier Ramon i Pera.

- Els regidors i alcaldes del període republicà patiren també, un cop instaurat el nou règim dictatorial, la repressió. L'autor Francesc X. Ramon i Pera deixa constància en el seu llibre: els alcaldes Ramon Calvet i Solé (ERC), i Francesc Serra i Prat (ERC), foren condemnats a penes de presó, i l'últim alcalde Aquilí Rodríguez Fernández, també d'ERC, va ser condemnat a mort, tot que després fou indultat. Altre alcalde Joan Collet i Parés (ERC) haver de demanar avals. Els alcaldes Jaume Corbera Granyé (ERC), i Emili Carles Serra ERC), s'exiliaren. Dels regidors (consellers) hi ha constància que M. Bartres Ferran (ERC), J. Bruguera Abril, A. Orta Pujol (PSUC), J. Matamala Comelles, S. Monforte Izquierdo (PSUC); V. Sancho Ade (CNT), J. Vila Almera (CNT), J. Vehils Armengol (PSUC) foren encausats (Procediments Judicial Sumaríssim). Un nombre considerable s'exilià: Joan Cahué i Ribas (ERC), Josep Rigau i Bidó (ERC), Josep Forns i Canal (ERC), Joan Roldós Itxart (ERC), Francesc Gall i Oliveras (PSUC); Josep Guzmán i Armengol (FAI), Joan Vila Almera (CNT), entre altres. La repressió dels vencedors afectà igualment a altres ciutadans vilassarencs, sense relació directa amb la política municipal. Quatre d'ells van ser executats[36] acabada la guerra. També al voltant d'un centenar de vilassarencs van ser encausats (procediment judicial:

34 Veure detalls en el nº 32 de la Revista Singladures. Article d'Ernest Ortoll i Martin Vida i mort d'un capità de la marina mercant Ernest Julià i Sust (1877-1936. Pàg. 47 i següents.

35 Dr. Felip Masriera i Guardiola; Josep Monge i Pineda; Pere Monge i Pullés; Pau Orriols i Maltas; Miquel Pou Sabater; Francesc Pujol i Campins, i Joan Vivó i Comas. Veure detalls en Ramon i Pera, Francesc Xavier: *Vilassar de Mar 1936-1939* Pàg. 261 a 267.

36 Lluís Pagès i Avellaneda, militant d'Estat Català, nascut a Arbúcies, casat i resident a VM, executat el maig del 1939; Benet Reixach i Travessa (de can Largo"), caporal de la marina executat a Cartagena (Múrcia), després de tornar de l'exili, Pau Vidal Segarra, ("de can Peret Nis") executat l'agost de 1945 al C. de Montjuïc, i Lluís Cerdà i Comas, militant de CNT i FAI, nascut a VM, veí de Mataró executat al Camp de la Bota el 28 de maig de 1939. Veure llibres "Vilassar de Mar1936-1939" pàg. 351 a 355, Solé Sabaté, Josep M. La repressió Franquista a Catalunya pàg. 394, i Arxiu Nacional de Catalunya.

Consell de Guerra Sumaríssim) pels tribunals militars franquistes.[37]

QUADRES ESTADÍSTICS DIVERSES ELECCIONS 1931-1936

Quadre nº 1 **Resultats eleccions municipals de 12 d'abril de 1931 a Catalunya. Nombre de regidors obtinguts:**		
ERC (i altres)	3.219 regidors	70'4 %
Lliga Regionalista (i altres)	1.014 regidors	22'1 %
Monàrquics (Unión Monarc. Nacional)	219 regidors	4'7 %
P. Radical, PSOE i altres	114 regidors	2´4 %

Font: Atles Electoral de Catalunya durant la Segona República.

Quadre nº 2 **Resultats eleccions municipals de 12 d'abril de 1931 a Vilassar de Mar. Nombre de vots (suma dels dos Districtes electorals.):**		
Monàrquics (Lliga R. I G. Monàrquics)	1.252	53'3%
Unió Ciutadana (ERC i altres)	919	39'3%
P. Radical (i altres)	166	7'1%
Total:	2.337	

Font: Elaboració CEV a partir de dades Diario de Mataróabril de 1931.

Quadre nº3: **Eleccions Legislatives Estat Espanyol 28 de juny 1931 a Vilassar de Mar. Percentatge de vots:**	
ERC	58'5%
Lliga Regionalista	20'2%
P. Radical	11,0 %
P. Català Radical	9'5%

Font: Atles Electoral de Catalunya durant la Segona República.

37 Arxiu Nacional de Catalunya "Procediments judicials militars (Sumaríssims) Arxiu del Tribunal Militar 3er. de Barcelona 1939-1980". Veure: http://anc.gencat.cat/web/.content/anc/documents/arxiu/GUIA_SUMARISSIMS.pdf

Quadre nº 5 **Resultats eleccions municipals de 14 de gener de 1934 a Vilassar de Mar. Nombre de vots**		
Total Cens	2.506	
Tota votants:	1.606	(64%)
Unió d'Esquerres (ERC, i altres)	434	(27 %)
Unió Vilassanesa (Lliga C. i altres)	828	(51'5%)
P. Radical (i altres)	344	(21'4%)

Font: Elaboració CEV a partir de dades *Diario de Mataró* (gener de 1934).

Quadre nº 6 **Resultats eleccions Estat Espanyol 16 de febrer de 1936 a Vilassar de Mar. Nombre de vots:**		
Cens Electoral:	2.508	
Participació:	1.878	(74'9%)
Front d'Esquerres:	931	(49'6%)
Front d'Ordre:	946	(50'4%)

Font: Elaboració CEV a partir Atles Electoral de Catalunya durant la 2a Rep.

ANNEX I: RESUM ACTES DELS PLENS/CONSELLS MUNICIPALS AJUNTAMENT DE VILASSAR DE MAR 1931-1939.*(ELABORACIÓ EQUIP INVESTIGACIÓ DEL CEV)*

Acta	Data	Hora	Alcalde	Regidors	Observacions
Extraordinària	15.3.1931	-	**Jerónimo Marsal Mir**	Once concejales. Districto primero cinco; districto segundo seis.	Acta en castellà. Població 3.456 residents (padró del 1929)

Ordinària	27.4.1931	19:15	**Jaume Corbera Granyé,** U. Ciutadana	**Josep Cahué Ribas**, U.Ciutadana, primer tinent d'alcalde; **Antoni Lloveras Serra,** U. Ciutadana**,** segon tinent d'alcalde; **Joan Sust Vives,** U. Ciutadana**,** procurador síndic. Regidors: **Jeroni Marsal Mir,** monàrquic**; Pere Ramon Guardiola,** monàrquic**; Pau Llibre Orriols,** monàrquic**; Josep Jubany Mañá,** monàrquic**; Jacint Casanovas Gonzalez,** monàrquic**; Josep Capilla Vives,** monàrquic **i Mateu Cisa Ferrés,** monàrquic	Càrrecs a cobrir reservats als ciutadans republicans, que sortiren electes el 12 d'abril. Article 57 de la Llei municipal de 2 d'octubre de 1877
Ordinària	1.2.1934	20:00	**Pere Ramon Guardiola**	**Ernest Julià Sust,** alcalde segon**; Jaume Abril Abril,** alcalde tercer; **Pau Ramon Llibre,** alcalde quart; **Andreu Bartrés Ferran; Joan Batllori Martí; Josep Bruguera Masriera; Joan Matamala Comellas; Emili Carles Serra; Jaume Corbera Granyé; Manuel BartrésFerran; Ramon Calvet Solé**	Donar compliment al que disposa el capítol I del títol VIII de la Llei Municipal de Catalunya, constituint la nova Corporació local.

Ordinària	7.2.1934	-	**Pere Ramon Guardiola**	**Finances:** Jaume Abril Abril; Joan Batllori Martí ; Emili Carles Serra; Jaume Corbera Granyé; **Governació;** Pau Ramon Llibre; Josep Bruguera Masriera: Manuel Bartrés Ferran; **Foment** :Ernest Julià Sust; Andreu Bartrés Ferran; Ramon Calvet Solé; **Cultura:** Jaume Abril Abril; Joan Matamala Comellas; Manuel Bartrés Ferran	Nomenament Comissions Permanents
Ordinària	6.3.1936	-	**Pere Ramon Guardiola**	-	El Sr. Alcalde al·lega motius de salut i demana tres mesos de llicència
Ordinària	20.3.1936	-	**Jaume Abril Abril**	-	Nomenament alcalde accidental

Extraordinària	14.5.1936	20:00	**Emili Carles Serra**	**Jaume Corbera Granyé,** alcalde segon; **Manuel Bartrés Ferrán**, alcalde tercer; **Ramon Calvet Solé**, alcalde quart. Formant part de les següents Comissions Permanents: **Finances:** Emili Carles Serra; Jaume Corbera Granyé; Manuel Bartrés Ferran; Pere Ramon Guardiola; Jaume Abril Abril; **Foment:** Emili Carles Serra; Jaume Corbera Granyé; Ramon Calvet Solé; Andreu Bartrés Ferran; Joan Batllori Martí; **Governació:** Emili Carles Serra; Ramon Calvet Solé; Manuel Bartrés Ferran; Josep Bruguera Masriera; Joan Matamala Comellas; **Cultura:** Emili Carles Serra; Manuel Bartrés Ferrán; Ramon Calvet Solé; Francesc Fontrodona Bruguera.	Dimissió alcalde i nova elecció alcalde i regidors i comissions permanents

Extraordinària	6.9.1936	10:00	**Francesc Serra Prat (ERC)**	**Ramon Calvet Solé**, alcalde segon; J**osep Guzmán Armengol**, alcalde tercer; **Simó Monforte Izquierdo**, alcalde quart. Relació de regidors pels partits polítics: **Confederació Nacional del Treball (CNT):** Josep Vila Almera; Francesc Serra Prat; Josep Torres Canal; Manuel Ricart Miquel; Pere Sobreroca Boronat. **Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)**: Manuel Bartrés Ferran; Ramon Calvet Solé; Joan Roldós Itchart; Aquilí Rodríguez Fernández; Josep Rigau Bidó. **Federació Anarquista Ibérica (FAI):** Josep Guzmán Armengol; Valero Sancho Ade. **Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC):** Simó Montforte Izquierdo**.**	Llistes presentades per les diferents agrupacions polítiques i judicials que constitueixen el front antifeixista. Nova elecció d'alcalde i corporació municipal.

Extraordinària	6.10.1936	11:00	**Francesc Serra Prat (ERC)**	**Aquilí Rodríguez Fernández**, alcalde segon; **Simó Monforte Izquierdo**, alcalde tercer; **Josep Vila Almera**, alcalde quart. Relació de regidors pels partits polítics: **Confederació Nacional del Treball**: Francesc Serra Prat; Valero Sancho Ade; Josep Vila Almera; **Esquerra Republicana de Catalunya**: Aquilí Rodríguez Fernández; Manuel Bartrés Ferran; Joan Roldós Itchart; **Partit Socialista Unificat de Catalunya**: Simó Monforte Izquierdo; Joan Flamarich Reig.	Nova elecció d'alcalde i regidors, segons els partits polítics
Extraordinària	24.5.1937	20:00	**Joan Collet Parés (ERC)**	**Francesc Noguera Bartomeu; Josep Pujol Mascaró** (per ERC)**.** Acceptada la dimissió de AquilíRodríguez Fernández; Manuel Bartrés Ferran; Joan Roldós Itchart. Alcalde segon: **Isidre Flamarich Reig** (PSUC); alcalde tercer **Josep Pujol Mascaró** (ERC); alcalde quart: **Armand Orta Pujol** (PSUC).	El Sindicat Unic de Treballadors (CNT) no col·laboraran en la nova estructura del Consell Municipal. Tampoc formaran part d'aquest Consell els partits següents: Partit Obrer d'Unificació Marxista (P.O.U.M); Unió de Rabassaires i Acció Catalana

Ordinària	11.6.1937		**Joan Collet Parés (ERC)**	**Finances i Cultura**: Josep Pujol Mascaró; Francesc Noguera Bartomeu; **Proveïments**: Isidre Flamarich Reig; Joan Collet Parés; **Foment, Política Social i Vivenda**: Armand Orta Pujol; Isidre Flamarich Reig; **Governació, Sanitat iAssistència Social**: Joan Collet Parés; Francesc Noguera Bartomeu.	Nomenament Comissions Permanents

Extraordinària	30.7.1937	19:00	**Ramon Calvet Solé (ERC)**	**Francesc Castells Viladecans**, alcalde segon; **Francesc Gall Oliveras,** alcalde tercer; **Aquilí Rodríguez Fernández,** alcalde quart. Composició de les Comissions: **Finances:** Francesc Castells Viladecans (CNT); Armand Orta Pujol (PSUC); Manuel Bartres Ferran (ERC). **Proveïments**: Aquilí Rodríguez Fernández (ERC); Francesc Gall Olivera (PSUC); Josep Rectoret Matamoros (CNT); **Foment i Política Social**: Ramon Llibre Pons (CNT); Jaume Flamarich Reig (PSUC); Manuel Bartrés Ferran (ERC). **Assistència Social**: Manuel Bartrés Ferran (ERC); Ramon Llibre Pons (CNT); Jaume Flamarich Reig (PSUC). **Cultura:** Armand Orta Pujol (PSUC); Francesc Castells Viladecans (CNT); Aquil·lí Rodríguez Fernández (ERC); **Governació i Sanitat**: Francesc Gall Oliveras (PSUC); Josep Rectoret Matamoros (CNT); Aquilí Rodríguez Fernández (ERC)	Constitució nou ajuntament i composició de les comissions
Ordinària	23.2.1938	-	**Ramon Calvet Solé (ERC)**	Nomenament càrrec conseller municipal: **Ramon Mateu Solé** representant del PSUC, en lloc de Jaume Flamarich Reig per dimissió acceptada pel partit.	-

Extraordinària	12.5.1938	11:00	**Aquilí Rodríguez Fernández (ERC)**	**Manuel Bartrés Ferran (ERC)**, alcalde quart, (càrrec que havia quedat vacant).	Elecció de l'alcalde, vacant per a incorporació a files de Ramon Calvet Solé. Convocatòria proposada per l'alcalde accidental **Francesc Castells Viladecans (CNT).**
Ordinària	25.5.1938	-	**Aquilí Rodríguez Fernández (ERC)**	**Finances**: Francesc Castells Viladecans (CNT); Ramon Mateu Solé (PSUC); Manuel Bartrés Ferran (ERC); **Proveïments:** Aquilí Rodríguez Fernández (ERC); Francesc Gall Oliveras (PSUC); Josep Rectoret Matamoros (CNT); **Foment i Política Social**: Domènec Llibre Pons; Jaume Bruguera Abril; Manuel Bartrés Ferran (ERC); **Assistència Social:** Manuel Bartrés Ferran (ERC); Domènec Llibre Pons; Jaume Bruguera Abril; **Cultura:** Ramon Mateu Solé; Francesc Castells Viladecans (CNT); Jaume Daumal Martorell; **Governació i Sanitat:** Francesc Gall Oliveras (PSUC); Josep Rectoret Matamoros (CNT); Jaume Daumal Martorell.	Reorganització de les Comissions Permanents

Ordinària	1.2.1939. "Tercer Año Triumfal"	10:00	**Pablo Bruguera Bosch**	**Juan Ballester González; Joaquin Martí Oliver: José Mir Farreras; Lorenzo Vila Barbarà y como secretario Juan Batllori Martí.** Comisión Gestora: Juan Ballester González, Abastecimientos y Culto; Joaquin Martí Oliver, Cementerios, Fomento y Sanidad; José Mir Farreras, Trabajo, Personal Ayuntamiento, Auxilio Social; Lorenzo Vila Barbará, Agricultura, Enlace Sindicato y Venta pública; Juan Batllori Martí, Hacienda	**Acta en castellà**. "Reunión de la Comisión Gestora nombrada por la Auditoria de Guerra del Ejército del Norte. Nombramientos de caràcter provisional hasta que el Ministerio del Interior proceda a la constitución definitiva y puesto en conocimiento de la Auditoria de Guerra del Ejército de Ocupación radicante en Zaragoza."
Ordinària	17.2.1939 "III Año Triumfal"	17.00	**Pablo Bruguera Bosch**	-	"Trasladar la Casa Municipal al local antiguo del Camino Real, donde estaba instalada antes de la dominación roja, dejándolo libre y a disposición de su propietario la casa donde actualmente se halla instalada, Calle San Pablo nº 9 y 10."

Extraordinària	8.4.1939. "Año de la Victória"	18:00	**Juan Batllori Martí**	-	" La Comandancia Militar de Mataró en consideración de la propuesta de la Jefatura Local de la F.E.T. y de la J.O.N.S. de San Juan de Vilasar, nombra a Juan Batllori Marti que toma posesión del cargo de alcalde, cedido por el alcalde accidental Juan Ballester González."

ANNEX II: QUÉ VA REPRESENTAR LA 2a REPÚBLICA PER A CATALUNYA

(text llegit en l'acte d'homenatge al patrici Josep Fornas el 29 de gener de 2016)

Per a Catalunya, la Segona República fou un període clau en la seva història. Des del 1716, amb els Decrets de Nova Planta, Catalunya no tenia institucions pròpies, i més de 200 anys després, les recuperava, per bé que en forma parcial i sota la fórmula de l'autonomia.

Francesc Macià, havia proclamat la República Catalana dins la Federació Ibèrica, el 14 d'abril de 1932, des del palau de la Generalitat unes hores abans que a Madrid es produís la proclamació de la república espanyola. Tres dies després, amb la visita a Barcelona de tres ministres del govern provisional de Madrid, Nicolau d'Olwer, Marcel·lí Domingo i Fernando de los Ríos, es produí l'acord de substituir la República Catalana per la Generalitat. Recordem que la institució de la Generalitat fou plenament consolidada el 1359 amb Berenguer de Cruïlles, bisbe de Girona i primer president de la Generalitat de Catalunya i no va ser fins el 1714 amb la Guerra de Successió i el Decret de Nova Planta, que fou suprimida. Amb la instauració de la Generalitat de Catalunya es va acabar acceptant la formació d'un govern autònom, les competències del qual foren fixades en l'Estatut d'Autonomia del 1932 (l'Estatut de Núria), que havia de ser aprovat en definitiva per les corts constituents espanyoles.

La Institució d'autogovern de Catalunya, integrada pel Parlament, el president de la Generalitat i el consell Executiu o Govern, fou reconeguda pel govern provisional de la República el 21 d'abril de 1931 i restava establerta la seva constitució: per un consell o govern provisional; per una assemblea, anomenada Diputació Provisional de la Generalitat, les funcions de la qual eren consultives; per l'aprovació del projecte d'Estatut i per a comissaris de les antigues províncies de Girona, Lleida i Tarragona. Per decret de 28 d'abril de 1931 la Generalitat comença a publicar el "Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya", el que ara anomenem el DOGC.

Després de l'aprovació de l'Estatut de Catalunya, setembre del 1931, es delimiten les funcions de la Generalitat, la legislació i l'execució del règim local, l'organització de l'administració jurisdiccional, la legislació civil, el règim de cooperativisme i alguns aspectes de sanitat i serveis industrials i de comunicacions.

A dins de Catalunya i en un període de crisi econòmica i creixents tensions socials, l'aprovació pel Parlament d'una moderada llei de Contractes de Conreu (abril del 1934), disposició reguladora de l'arrendament agrícola tendent a millorar la situació de l'arrendatari, va ser promulgada pel Parlament de Catalunya el 12 d'abril de 1934, per tal de resoldre els conflictes existents en el camp català i revisar els contractes de rabassa morta a les comarques vitícoles i els de terra campa a les altres. La redacció de l'avantprojecte de llei va ser redactat per la Comissió Jurídica Assessora per recollir les promeses electorals que donaren el triomf, el 1931, al partit majoritari d'Esquerra Republicana de Catalunya, aliat amb la Unió de Rabassaires. La llei diferenciava entre arrendament i parceria, segons la participació del propietari, fixava un mínim de 6 anys de contracte; establia el caràcter familiar de les explotacions i pràcticament impedia el desnonament dels pagesos.

El fets del 6 d'octubre de 1934, moviment insurreccional del govern autònom de Catalunya, cal cercar-lo en la dissociació política entre el govern d'esquerra de la Generalitat i els governs de centre dreta de Madrid a partir del desembre de 1933, que dificultava la relació entre ambdós poders i el normal exercici de l'autonomia. Mentre el PSOE i altres partits de tot l'estat trencaven les relacions amb les institucions i a Astúries esclatava la revolució proletària, a Barcelona s'imposava la vaga general i el dia 6 d'octubre a les vuit del vespre, el president Lluís Companys proclamava l'Estat Català de la República Federal Espanyola, una mena de pronunciament civil pacífic

L'oposició de Lliga Catalana i dels grans propietaris amb l'ajut del govern de la república presidit pel radical Ricard Samper comportaren la suspensió de

l'Estatut, la destitució del president, del consell executiu de la Generalitat i la suspensió del Parlament. El Govern de Catalunya fou encomanat a governadors generals, nomenats pel govern de la República. Aquesta interinitat desaparegué després de les eleccions a les corts del febrer de 1936, que fou restablert l'Estatut i restituït en el seu càrrec com a president de la Generalitat, Lluís Companys estrictament republicà que pretenia deturar la trajectòria reaccionària del règim i tornar-lo a la l'orientació esquerrana del 1931.

Cal destacar l'obra de la Generalitat republicana en les diverses matèries en les que tenia competències (educació, sanitat, infraestructures, economia, etc). Les disposicions de la Generalitat de Catalunya del 27 d'agost i 23 de desembre de 1936 s'estableix una nova estructura política-administrativa, la divisió territorial adoptada distribuïa el territori de les quatre províncies en nou regions o vegueries, dividides en comarques (38 en total), entitats geogràfiques basades en les relacions dels principals nuclis d'atracció amb llurs zones d'influència comercial, en les vies de comunicació i les característiques fisiogràfiques. Aquesta organització satisfeia l'aspiració catalana d'abolir la divisió provincial de 1833. El 1939 fou suprimida aquesta divisió, però ha subsistit entre els especialistes en estudis geogràfics sobre Catalunya, com a fórmula més idònia que la divisió provincial.

Amb la guerra civil, el govern de la Generalitat i les forces populars milicianes dels partits i organitzacions esquerranes defensaren la República, la qual cosa volia dir defensar Catalunya. Amb la derrota dels republicans en la Guerra Civil, tot es va perdre, Catalunya tardaria quasi 40 anys a recuperar l'autonomia que tant havia costat d'aconseguir. La dictadura franquista en va ser la culpable.